

μουσική τέχνη και πρώτ' απ' όλους, από το Χάϊν και το Μότσαρτ.

Όμως και σ' αυτών ακόμα τα αληθινά θεία συμφωνικά τραγούδια(*), δεν προαισθάνεται κανείς το βάθος και την εκφραστική δύναμη που κατορθώσε να δώσει ο Μπετόβεν στη Συμφωνία. Της έδωσε τέτοια φρεσά, ώστε και σήμερα ακόμα τη θεωρούμε για την πιο άφηγητή καλλιτεχνική εκδήλωση στη Μουσική Τέχνη, πέρα και πάνω από τη δραματική ή μελοδραματική μουσική.

125 Συμφωνίες έχει γράψει ο Χάϊν, 41 ο Μότσαρτ, 9 μόνον ο Μπετόβεν.

Όμως έννοια αληθινές Μούσες.

Σ' αυτές οι τεχνικοί ρεωτερισμοί και η πρόοδος των καθαρών μουσικοτεχνικών μέσων θαδίζουσε παράλληλα με την εξέλιξη της αισθητικής και εκφραστικής μουσικής γλώσσας του συνθέτη.

Την πρώτη του συμφωνία την έγραψε τριάντα χρονών, στα 1800. Τριάντα χρονών ο Μότσαρτ είχε γράψει τις περισσότερες συμφωνίες του.

Η επίδραση του Μότσαρτ και του Χάϊν είναι αρκετά αισθητή στην Πρώτη αυτή Συμφωνία του συνθέτη.

Όμως και σ' αυτή βλέπουμε τον «δυναμό του λέοντος», από πάντων στο «Menuetto allegro molto e vivace», το Γ' μέρος της συμφωνίας. Είναι ο πρόλογος των κατοπινών θανμασιών Scherzi που αντικαταστήσανε το τυπικό «Menuetto» της κλασικής μορφής.

Στη δεύτερη συμφωνία, τη συμφωνία σε Ρέ, που γράφτηκε το χειμώνα του 1802 — 1803, η προσωπικότητα του συνθέτη ξεπεινιέται όρμητικά.

Ο άκροατής νιώθει πως βρίσκεται μπροστά σε κάτι μεγάλο και δυνατό, που προσπαθεί να σπάσει τα δεσμά της παλιής μορφής που το δένουσε και να ξεπεταχτεί στον Ήλιο και στο Φώς.

Και ξεπεινιέται, αλήθεια, στον Ήλιο και το φώς, με την Γ' του συμφωνία: την «Ηρωική», που ο άρχικός της τίτλος έιτανε Β ο ν α π ά ρ τ η ς, γραμμένη στα 1804.

Ο Μπετόβεν, δημοκράτης σαν βάση της ψυχής του, θαύμαζε τον Βοναπάρτη όσο τον νόμιζε υπερασπιστή της Δημοκρατίας και καταλυτή της τυραννίας.

Τα κατορθώματα του πρώτου Υπάτου, που γεμίζανε τότε τον κόσμο, του δώσανε την πρώτη άφορητή εμπνευσή της συμφωνίας αυτής.

Προσωπολατρεία: ίσως είναι όμως και η προσωπολατρεία, όταν είναι άγνή και ειλικρινής, δοχείο δ' υμναστικής, όπως η αγάπη, η θρησκεία, η φυσιολατρεία, ή Πατριδα, όταν αληθινά τεχνική.

Χαρακτηριστικό της ανεξάρτης γνώμης του Μπετόβεν είναι και το γεγονός, πως όταν έμαθε την αυτοκρατορία του Βοναπάρτη σε Αυστροκρατία, έσβησε τον τίτλο «Βοναπάρτης» και τον άλλαξε σε «Ηρωική».

Με την τρίτη αυτή Συμφωνία αρχίζει μια δεύτερη περίοδο της δημιουργίας του Μπετόβεν: η περίοδο της ώριμότητας με τέλεια κατοχή όλων των τεχνικών μέσων της τέχνης του.

Για να μάς δώσει την κεντρική ιδέα της συμφωνίας

της του αυτής ο συνθέτης, δεν κωπιδεύγει στη λεπτομέρεια ή την έξωτερική απομίμηση.

Μας δίνει την εσωτερικότερη, τη γενικότερη ιδέα του Ηρωικού. Ο Ηρώας του δεν είναι μόνο ο Ηρώας που θαμάζει τα πλήθη, που κορυφώνει τις πολιτείες και υποτάζει τις χώρες, μα μπορεί να είναι και ο πνευματικός Ηρώας, ο Ηρώας που αγωνίζεται για μια ιδέα, για μια δημιουργία.

Μπορεί να είναι ο Βοναπάρτης ή ο Μέγ' Αλέξανδρος, μα το ίδιο μπορεί να είναι ο ίδιος ο Μπετόβεν, ο Δόντης ή ο Παλαμάς.

Η Δ' συμφωνία σε Σί, είναι γραμμένη στα 1806 σε μια από τις λίγες ευντυχισμένες στιγμές της ζωής του.

Η αγάπη του έχει, για λίγο, σαν πάντα, χαμογελάσει, και τον έχει γεμίσει με χαρά κ' έλπίδα.

Ο Μπετόβεν έχει αρραβωνιαστεί μουσικά με την απάθια πολυγαμημένη την Τερέζα Μπρούνοβιχ.

Αρχίζει πάλι να πιστεύει στην ευντυχία: θέλει να μπει σε σπίτι μέσα, σχεδόν να συνθηκολογήσει με το περιβάλλον για να μπορέσει να κλείσει την αγάπη του στο χαμηλό μα ζεστό σπίτι της ήσυχης νοικοκυρεμένης ζωούλας.

Γι' αυτό κ' η Δ' συμφωνία του καθρεφτίζει όλη αυτή την ψυχική κατάσταση του ποιητή της.

Όλο γαλήνη, όλο χαρά, αγάπη, χαρά κ' ευντυχία.

Ακόμα και κάποια προσπάθεια, την χαρακτηρίζει, μα προσπάθεια να κρατήσει την κλασική μορφή και παράδοση, να μην τρομάξει τον άκροατή, όπως η Γ' που σήκωσε αρκετές, τότε αντιρροήσεις και διαμαρτυρίες.

Όμως πολύ λίγο βάσταξε η έλπίδα αυτή της ευντυχίας. Ο μυστικός του αρραβώνας με την Τερέζα, σε τέσσερα χρόνια λύθηκε και ο Μπετόβεν πάλι βρέθηκε στη μοναξιά της μεγάλης στράτας της Τέχνης.

(Στάλλο φύλλο τελιώνει)

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟ

Νησάκι αγαπημένο μου, στ' πρόσωπα ντυμένο,
τώρα μακριά που βρίσκομαι σε σένα ο νους γυρνά,
και νιώθω κάθε μου χαρά, κάθε ύνεργο οδηγμένο,
ν' ανάσσει πάλι μέσα μου, να με μεθ' ξανά.

Κι αναλογιέμαι τη στιγμή που θ' ανάγγιζω πάλι
το γαλανό άκρογάλι σου, το μάλο τ'εν παλιό,
δακρυμένο από τα κύματα κι απ' την άνεμοζάλη,
για κοιμισμένο στις Νοτιάς το χάδι το άπαλιό.

Κι ακόμα—ω ναί—το πρώτο θρομάκι αναλογιέμαι,
που φέρνει άπάνω στο χωριό...

"Α! πώς θαρκίζω άδελφια, θαδεια πώς συγκινιέμαι
όταν ο νους φερθεί άπιαλά στην πλάνα γυρισμό!...

(*) Έξαιρέση πολύ λιγοστές συμφωνίες του Μότσαρτ, από πάντων ή ούλ' έλασ.